

דבר המערכת

דברי חיזוק והתעוררות במשנת רבינו התו"ט

כי אקח [חול ה]מועד - אני מישירים אשפוט

הנה בעוד ימים ספורים עומדות כבר רגלינו נטועות בתוך ימי חג הסוכות הבעל"ט, ובהם ימי חול המועד הארוכים המסוגלים וראויים לנצלם לתורה לתפילה ולמעשים טובים.

בא וראה מה שכתב הגה"ק הפלא יועץ בספרו (ערך חול המועד) במעלת לימוד התורה בחול המועד דעל ידי לימודו מרבה בזה זכותו, דמראה בזה שמה שכל השנה אינו לומד כל כך הוא בעבור שטרוד על פרנסתו, אבל בשעת הפנאי בימי חול המועד קובע עיתים לתורה ביתר שאת ונחשב לו כאילו למד כל השנה, והא לך לשונו הטהור:

"ידוע מארז"ל שהמבזה את המועדות דהיינו חול המועד אין לו חלק לעולם הבא ופירשו דהיינו שנוהג מנהג חול במלאכה או באכילה ושתייה ויחרד האיש וילפת שיש דברים שנראים קלים ואדם דש אותם בעקביו עליהן אמרו שהעובר עליהן אין לו חלק לעולם הבא וברפת בענין חול המועד... וידוע מאמרם ז"ל שלא ניתנו שבתות וי"ט לישראל אלא לעסוק בתורה וידוע מה שפירשו הקדמונים בפסוק (תהלים עה, ג) "כִּי אֶקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיְשָׁרִים אֲשַׁפֵּט" כי אשר יש להם טענה שאינם יכולים לעסוק בתורה מחמת טרדתם על המחיה ועל הכלכלה חוה"מ הוא תברתהוון והיא מקטע רגלהוון ומחייבתו גם על זמן טרדתם כי החה"מ יעד ממחר שאין הטרדה גורם ואם בחה"מ וכן בכל עת שהוא פנוי אינו מפנה עצמו לבטלה אלא עוסק בתורה בא בשכרו גם על הזמן שהוא טרוד בעסקיו כאלו היה עוסק בתורה... עכ"ל.

דבר מעניין למדים מסוכה, דכמו שבסוכה אין צריך לעשות ברכה על כל דבר ודבר שעושים בה, וברכת "לישב בסוכה" שעושה בשעת אכילה פוטר את השינה שלאחריו בסוכה, כן בלימוד התורה "ברכת התורה" שבתחילת היום יוצא בה את כל התורה שילמד במשך היום, וכדכתב רבינו הרא"ש במסכת ברכות (פ"א סי' יג) וזה לשונו: "...רבינו תם השיב לו שכל מצות סוכה שמקיים אדם מסעודה לסעודה כגון שינה וטויל ושינון. ברכת לישב בסוכה שבירך על הסעודה פוטרנו מלברך עליהן. ולדבריו אפילו דעתו מלישן כגון שיצא למלאכתו ושוב נמלך אין צריך לברך. כל שכן מי שדעתו טרוד על לימודו אם יצא למלאכתו ולעסקיו לא היו הפסק עכ"ל (ראה שם באריכות).

ומוסיף רבינו התוספות יו"ט (שם על הרא"ש במעדני יו"ט אות צ') נופך לדבריו: ואף שבסוכה צריך לברך על כל אכילה בנפרד, שאני דברי תורה דלא דמי לסוכה שמברכין בכל פעם שאוכל, דשאני תורה דכל שעה מחויב ללמוד דכתיב והגית וגו' אבל לאכילה יש לה שעה קבועה עכ"ל.

החכם עיניו בראשו, ללמוד מסכת סוכה בעת חג הסוכות כמו שאמרו חז"ל הלכות חג בחג, כמובן עם פירוש רבינו התוספות יו"ט המתוק לחיך, ובפרט בזמננו שמאיר לארץ ולדרים עליה הביאור הנפלא "ששון יו"ט" המקרב את דברי התוס' יו"ט בפני כל אדם קטן כגדול, והבאנו בזה בגליון זה בעמ' ג' מטעמת קטנה מהביאור הנפלא.

ונסיים בתפילה ובבקשה שנזכה כולנו יחד עם כל בית ישראל להיכתב בספרן של צדיקים גמורים, לאלתר לחיים טובים ארוכים ולשלום, אכ"ר.

דבר המלך ודתו

פנינים נפלאים מתורת רבינו בעניני דיומא
מדוע עושים זכר רק לענני כבוד

הקדמונים אחזו שער לדרוש ולחקור על מה עשה ה' ככה, ג' מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל במדבר, מן ובאר וענני כבוד (תענית ט), הנה צוה הש"י זכר לענני הכבוד במצות סוכה (סוכה יא:), ולא עשה כן במן ובאר.

והנה נ"ל על פי פשוטו, עפ"י מה שכתב הרב הגדול חיד"א זלה"ה בשם הרב צמח דוד דגם הבאר היה בו טעם כל המשקין כפי רצון האדם כמו שהמן היה בו טעם כל המאכלים, אם כן כיון שנצטוונו בשמחת החג בבשר ויין ושאר מטעמים (פסחים קט), הנה יש זכר למן ובאר, הנה זהו לפי פשוטו אבל עדיין אין זה מרווה צמאוננו.

והנה ראיתי להרב הגדול מורינו חיד"א הנ"ל בספרו ראש דוד כתב בשם הרב החסיד מו' חיים כפואי, דהמן ובאר הלא המה לחם ומים שהן הכרחיים לחיי האדם ולא הוה כל כך תוספת טובה, אבל מה שהקיפן הש"י בעניני כבוד חיבה יתירה נודעת להם בתוספת טובה, לזה צונו הש"י במצותיו לעשות זכר רק למתנה הלזו באמרו ית"ש כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וכו' [ויקרא כג מג] עכ"ל, ועפ"ז נבאר מה שסיים שם בפסוק דברי הש"י בטעם המצוה כי בסוכות הושבתי את בני ישראל וגו' ממצרים אני הו"ה אלקיכם, והוא עפ"י מה שדקדק הרב הגדול בעל תוספות יום טוב זצ"ל במסכת ברכות (פ"ז מ"ג ד"ה נברך] למה בברכת התורה אומרים ברכו את הו"ה וברכת המזון אומרים נברך אלקינו ואמר דהנה לזונונו ולפרנסתו הדין והמשפט נותן לזון את כל בריותיו אשר ברא לכבודו כיון שהוא בראנו על כן מברכין בשם אלקים הוא שם הדין והמשפט, משא"כ נתינת התורה אין שום דין ומשפט שכלי מחייב שהש"י יגלה מסתירין דיליה חסד שעשועים לבריות קטנים בעולם העשיה, אבל הוא מצד חסדו הגדול אשר מתחמד עם ישראל עם קרובו ונתן להם את תורתו על כן אומרין ברכו את הו"ה שם החסד והרחמים, זה תוכן דברי הרב ז"ל.

ובזה יתכן שפיר מה שנאמר בסוכות תשבו וכו' כי בסוכות הושבתי וכו' והוא תוספת טובה מצד החסד, לא כאינך מן ובאר שזה מזון לבריותיו שהוא מצד הדין והמשפט השכלי, וזהו שסיים בפסוק אני הו"ה אלקיכם (קאי על ראשית הפסוק למען ידעו דורותיכם) היינו ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וכו', היינו ענני כבוד, וידעו על ידי זה כי אני הו"ה אלקיכם, היינו חוץ לזה שאני משלים ונותן דבר שהוא מצד הדין שהוא מן שם אלקים אלא שאני ג"כ מתחמד עמכם בתוספת טובה מצד החסד והרחמים שהוא מן שם הנכבד הו"ה, על כן תדעו בזה כי אני הו"ה אלקיכם, הבן הדבר. ועיין בספר ראש דוד פירש ג"כ קצת מעין זה אבל בדרך אחרת.

ויתכן שפיר לפי זה ג"כ אומרו 'למען ידעו דורותיכם' ולא אמר למען תזכרו כמו בשארי מקומות, ועל פי הנ"ל יתפרש היטב, היינו למען ידעו דורותיכם שצויתם במצות סוכה, כי בסוכות הושבתי וכו' היינו ענני כבוד, ויקשה להם למה לא צויתי לעשות זכר למן ובאר וכירו וידעו כי אני הו"ה אלקיכם, רצ"ל אשר מהראוי להתבונן בטובותיו ית"ש איזה מן הטובות הדין והשכל מחייבים ואיזו מן הטובות הם בבחינת חסד וחיבה יתירה, וידעו להפריש בברכתם והודאתם להש"י כי טוב על איזה מן הטובות יודו ויברכו בשם אלקים ועל איזה מן הטובות יפארו בשם הנכבד ב"ה, כי גבר עלינו חסדו ואמת הו"ה לעולם, ועל זה יפול שפיר לשון ידיעה לדורות, שידעו הדין וההלכה בזה, הבן.

בני יששכר (תשרי מאמר י')

הגליון יוצא לאור עולם ע"י

מכון תוס' יו"ט המבואר

לקבלת הגליון באימייל, וכן לתגובות והערות:

machontosfosyomtov@gmail.com

מעדני יו"ט

לקט משוכב ונבחר עפ"י דברי רבינו על סדר הפרשיות התורה
פרשת האזינו - שבת שובה:
הבא ונכנס תחת כנפי השכינה הוא חוסהו בצל כנפיו, ומסייע לטהר

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיהָ בִּי כְשֶׁלַת בְּעֵינֶיךָ קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵל ה' אֱמָרוּ אֵלָיו כָּל תְּשׁוּבָת עֵזְרָךְ וְקַח טוֹב וְנִשְׁלַמְהָ פְרִים שְׂפִתֵינוּ (הושע יד, ב - ג).

עיינ בספר **רשמי שאלה** דרוש לשובה ולדרשו, ונוכל לומר כי הוא תשובה אריכתא מן הגזר דין ביום הכיפורים עד שמיני עצרת, ולזה נמצאים (באמתח') כי יודע מה לבסוף, אך לפני בני אדם נעכבים עד גמר התשובה, והוא כי לפי זה סברא כי יותר עצום שבחטאים כפירת הפשע, כי נוגע לכבודו. וזה (ירמיה ב, לה) הִנְיִי נִשְׁפָּט אוֹתָךְ עַל אֲמָרְךָ לֹא חָטָאתִי, ע"ש דרוש נ"ב. ועיקר התשובה להיות מודה וכו' (משלי כח, ג), וצייר בדעתו שחטא בהחלט, כמו דוד (שמואל ב יב, ג), ולא כשאלו (שמואל א טו, כד). בהתנצלותו לתלות עליו החטא, כמו (תהלים קו, ו) חָטָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ. ועל פי משל, כמלכותא דארעא וכו' (ברכות נח א). ולפי שהוא מקור האמת, וחותרו אוהב האמת. וזהו (ישעיה סג, ח) וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ, ולכאורה ואהי הוה ליה למימר, אך זאת הבחינה אשר בנים לא ישקרו היה להם וכו'. וזה (שם א, יח) לְכוּ נָא וְנִכְחָה אִם יִהְיֶה חָטָאֵיכֶם כְּשֵׁנִים כְּשֵׁלֵג וְלִבֵּינוּ אִם יִאֲדִימוּ כְּתוֹלַע כְּצִקֹר יִהְיֶה, היינו חטא גדול בהחלט יקל להתלבן כצמר וכשלג. וזהו סוד לשון של זהירות (יומא סז א). ולא יתגלה האמת כי אם ע"י הויכוח, ולא כמו שנוהגים העולם בהתרצים ערב יום כפור עם חשיכה, כי כל אהבה שאין עמה תוכחה וכו' וכל שלום שאין עמה תוכחה וכו' (ב"ר נד, ג). וזה אם יהיו וכו', כי באמת בזכות האמת נתקן כל הפגמות אשר המה מסיטרא אחרא שורש השקר. וזהו וטהר לבנו לעבדך באמת, באמת דייקא, כי איך נעבוד אלא באמת להיות מודה על האמת.

וזהו מדתו של יעקב, כמו שכתוב (מיכה ז, כ) תתן אמת וכו', ועל פי שפירש אדמו"ר והיה ה' לי לאלקים (בראשית כח, כא), כי אברהם אבינו ברוב חסדו הגדול הגומל לחיביים, ויצחק אבינו ברוב פחד אלקים לנגד עיניו גם שמים לא זכו, ולזה יצאו ישמעאל ועשו, ויעקב אבינו תפס מדת שניהם, להיותו תמים עם תמימים ועם עקש תתפתל, לכן נקרא איש תם (שם כה, כז), והוא משפט ורחמים מעורב חסד ודין ונקרא הוי"ה.

וזה מי מטהר אתכם מקוה ישראל וכו' (משנה סוף יומא), כתב ה**תוספות יום טוב** וזה דומה למקוה שמטהרים הבא ונכנס בתוכם, כן הבא ונכנס תחת כנפי השכינה הוא חוסהו בצל כנפיו, ומסייע לטהר. הומוז לסוכה, סמוך ליה (ריש סוכה) סוכה שהיא וכו'. וזו בחינת יעקב נסע סכותה (בראשית לג, יז), חוסה בצילו דמהימונתא, ועתידין הצדיקים להיות נקראים בשמו של הקדוש ברוך הוא (בבא בתרא עה, ב):

ליקוטי מהר"ל - פרשת האזינו

ערב יום הכיפורים:

כי כל שתונגבר כח הקדושה יתאמץ היצר בכל מוחותיו להכשילו

זְכוּתִי יַעֲלֶה בִּימְיוֹ, וְאֶפְרָיִם יִצְחָק יִזְמִין, אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה (פיוט ערב יום כיפור)

יש ליתן טעם על מה שאנו מעוררין הזכות של אפר יצחק בערב יום הכיפורים, בשנקדים קושית המפרשים מה היה הנסיון הגדול לאברהם אבינו לעזוב את ארץ מולדתו ולעלות לארץ ישראל, דלכאורה מאי איכפת ליה לאותו צדיק להפרד מבית אביו עובדי אלילים, ולעלות לארץ הקדושה להתעלות בעבודת השי"ת.

אמנם י"ל דהנה מודעת זאת מפי ספרים וסופרים כי בארץ ישראל יש להם להצדיקים עובדי ה' נסיונות קשות והתגברות היצר יותר מבחוצה לארץ, וכאשר מסופר שבעת שעמד הרה"ק רבי יעקב שמשון מפסיטיווקא ז"ל עלולת להשתקע בארץ ישראל, לשבוע מטוב קדושתה העליונה ולהתעלות שם בתורה ועבודה, תנאי התנה

עם היצר, שהוא עולה לארץ הקדושה רק אם הוא לא יעלה עמו להפריעו מעבודתו, והסכים השטן והבטיח לו שישאר בחוצה לארץ, והיה כאשר הגיע הרה"ק לארץ ישראל והנה השטן לנגדו, התפלא הרה"ק ושאל לו הלא התנית עמך שלא תעלה עמי לארץ ישראל, השיב לו השטן זה שהבטיחך בחוצה לארץ היה אחד משלושי, וכאן בארץ ישראל אני בעצמי עומד ועושה עבודתי.

וכבר רימז מרן החתם סופר (פר' חיי שרה) כי כנע"ן ראשי תיבות כ'נור נ'עים ע'ם נ'בל, היינו שארץ כנען היא 'כנור נעים', אבל שם שליטת ה'נבל' הוא השטן, עיי"ש בדבריו.

ובדברים האלו יתבאר לן גודל הנסיון שהיה לו לאברהם אבינו לעזוב את ארץ מולדתו ולעלות לארץ ישראל, שהרי נסיון גדול הוא להצדיק שאחר כל יגיעתו בחוץ לארץ להתגבר על יצרו, יצטרך בארץ ישראל להתחיל מחדש במלחמה כבידה עם הנבל בעצמו, העומד שם לשטן בדרך עבודת ה'.

והנה אם בארץ ישראל גדולה התגברות היצר ביותר, הרי בירושלים עיר הקודש והמקדש הנסיונות עצומים עוד יותר, ושם מתגרה השטן בעובדי ה' פי כמה, וכמו שכתב הרמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות (מאמר חקור דין ת"ב פ"ז) על הפסוק (זכריה ג, ב) יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים, כי לצד גודל קדושת ירושלים עיר הצדק, השטן בוחר בה להתגבר שם ביותר עכ"ד.

ומה גם במקום המקדש בעצמו ששם הוא מתגבר ביתר שאת, וכמו שכתב ה**תוס' יו"ט** (אבות פ"ה מ"ה) כי נס נשגב היה מה שלא אירע קרי לכהן גדול ביום הכיפורים, כי כל שתונגבר כח הקדושה יתאמץ היצר בכל כוחותיו להכשילו, עיי"ש בדבריו.

ומעתה דעת לנבון נקל כי בעת הגדול והנשגב של עקידת יצחק שהיתה במקום הקודש והמקדש בירושלים, ומבואר במדרש (ב"ר פנ"ו ס"ד) שבא אז השטן להסית את אברהם אבינו, בודאי היה הניסיון גדול עד מאוד.

ולכן בעת שאנו עומדים לפני יום הגדול והנורא ואנו חוששין לבל יסטינו משטינו ומקטריגנו, אנו מזכירין אפרו של עקידת יצחק שהיתה במקום הקודש והמקדש בירושלים, וגודל הנסיון שהיה לאברהם אבינו בשעת העקידה, ובפרט מהתגברות השטן עליו, כדאיתא במדרש (ב"ר פנ"ו ס"ד) שבא אז השטן להסית את אברהם אבינו, בודאי היה הנסיון גדול עד מאד, ובוזה שנצחו השטן, כבר עשה בזה הפועל דמיוני, ולכן בנקל לנצחו עוה"פ שיתם פיות משטינו ומקטריגנו לנצחם, והבן.

נחלי צבי (קאהן) - עשיית שבת שובה

חג הסוכות:

בענין שמחת בית השואבה

בסוכה (נג, א) אמרו, תניא אמרו על הלל הזקן כשהי' שמח בשמחת בית השואבה אמר כן, אם אני כאן הכל כאן, ואם אין אני כאן מי כאן. עכ"ל הש"ס. ועיי"ש ברש"י ותוס' בפירושו.

ונראה לי בס"ד עפ"י דאיתא ברמב"ם סוף ה' לולב (פ"ח הי"ד) דכתב גבי שמחת בית השואבה, ולא היו עושין אותן עמי הארץ וכל מי שירצה, אלא גדולי חכמי ישראל וראשי ישיבות וסנהדרין והזקנים ואנשי מעשה, הם שהיו מרקדין ומספקין ומנגנין ומשמחין במקדש בימי החג הסוכות, אבל כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמע עכ"ל הק', מובא ג"כ בתוס' יום טוב בפ"ה דסוכה, הרי דלא כל הרוצה לבא ולשמח בשמחה של מצוה זו יבא ויטול את השם, רק גדולי המדרגה ואנשי מעשה, וכמו שחשב אותן הרמב"ם, ודוקא אנשים המובחרים היו ראויין לזה, אך מאן מפסי ומאן יהיר בעצמו להחזיק עצמו שהוא במדרגה הנ"ל ליקח חלק בשמחה עצמה, ע"כ היו העונים מושכין עצמם מזה והעמידו עצמם בין האנשים הפשוטים והגרועים שבאו רק לראות.

אך הלל הזקן מדה אחרת הי' בו, אם כי הי' בעצם עניו גדול, עכ"ד קיים בעצמו ויגבה לבו בדרכי השם והלך ליקח חלק בשמחה עצמה, ורצה לעורר בזה שגם אחרים אנשים כערכו לא ימשכו ידם משמחה של מצוה זו, על כן צעק, אם אני כאן הכל כאן, היינו, אם אני שייך לכאן, שהי' בעיניו לשפל אנשים, הכל כאן, גם אחרים יכלו לבא לכאן, כן נראה לי.

שו"ת משנה שכיר - (חלק אורח חיים) סימן רפב

ששון יום טוב

מטעמת מהביאור הנפלא "ששון יו"ט" שבהוצאתנו - המבאר דברי התו"ט

לבקשת רבים מקוראי הגליון, מביאים אנו טעימה מהפירוש הנפלא "ששון יום טוב" המבאר את דברי רבינו התוס' יו"ט - בשילוב תיבות הביאור בתוך דבריו.

בחרנו להגיש בפני הקוראים פירוש על דברי רבינו במסכת סוכה (פרק ג' משנה א) - הקשורים לענייני דיומא - חג הסוכות הבעל"ט.

יש לציין שמפאת קוצר היריעה הבאנו רק את הפירוש המשולב בתוך התיבות, ורק מקצת מתוך ההערות המחכימות המעטרות את הפירוש, ויותר ממה שכתוב כאן מבואר ומפורט בספר עצמו, ישמע חכם ויוסף לקח - ללמוד בספר עצמו - בבחינת אותיות מחכימות, וימצא נופת צופים וכל טעם.

ההוכחות ש'לולב' של תורה, הכוונה ל'לולב' שלנו

שנינו במשנה מסכת סוכה (פרק ג' משנה א): לולב הגזול והיבש פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת פסול. נקטם ראשו, נפרצו עליו פסול. נפרדו עליו כשר. רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה. ציני הר הברזל כשירות. לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע בו כשר.

לולב. הוא פֶּתֶר תְּמָרִים האמורות בתורה (ויקרא כ"ג, מ') והן חריות של דקל [נדתנו בפרק דלקמן משנה ו'] כשיצמחו קודם שיתפרדו העליון שלהן לכאן ולכאן, אלא כשהיה כמו שרביט (מקל). [כן לשון הרמב"ם בריש הל' לולב]. דאי לאחר שיתפרדו העליון ונתקשו פסול, דדרשין [לקמן לב] כפת תמרים דבעינן כפות, שיכול לכפות העליון אצל אביהן [בלולב יש שני חלקים, השדרה, והעלים. השדרה היא עץ האמצעי של הלולב, וממנו מסתעפים ויוצאים העלים מכאן

ומכאן, כשדרה של בהמה שהצלעות והחוליות מחוברין בה מכאן ומכאן ואמצעה חלק ועולה כמקל (רש"י לקמן לב. ד"ה מלפניו). והשדרה קרוי אביהן], וכאשר נתפרדו ונתקשו אינן מתמעכין ונכפתין אצל אביהן.

וממשמע שנאמר כפת שומע אני שיהא פרוז מתחלה ואתה כופתו, הלכך המצוה בחריות (שמתחילה הם פרוזים) ולא בעיקר הדקל שהוא חלק ואין ענף יוצא ממנו לכאן ולכאן. וקודם שנקרא לולב בעוד עדיין בן שנה או שתי שנים שלא נתעבה עצו ואתה יכול לכפות ענפיו על ידי אגוד ולקטף למעלה לאוגדן עם אביהן (רש"י שם ד"ה ואימא כופרא) שאז נקרא כופרא, ליכא למימר דהיינו כפות תמרים דקרא, דהא דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום כתיב (משלי ג', י"ג), ואלו עשויין כקוצים ויוצאין בהן עוקצים הרבה ומסרטין את הידים.

וליכא למימר נמי דכפת תמרים היינו המכבדות (האשכולות) שבהם תלויות התמרים שהם עצמם קרי כפת תמרים, דהוהא כף מקרי ולא כפת. וכי תימא תרתי ליבעי שיטלו שני אשכולות של תמרים האגודים בחד, א"כ הל"ל כפות (מלא עם וא"ו), ומדכתיב כפת (חסר בלא וא"ו) חדא משמע. ועל שם הכפיפה מקרי כפת כדאמרון בגמרא דף ל"ב. וכתבו התוס' (שם ד"ה כפת כתיב) בהאי כולי עלמא מוודו דיש אם למסורת וצריך טעמא ע"כ. ועיין מ"ש במשנה ב' דפרק קמא (ד"ה והתחנתה פסולה) בשם התוספות.

והא דהקדים התנא לפרש דיני הלולב (קודם שאר המינים), לפי שהלולב נאגד עם ההדס והערבה כמ"ש במשנה ח', הלכך (כיון שהוא אגד ג' מינים) מפרש להו ברישא וכסדרן בכתוב כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, והדר מפרש לאתרוג (שאינו אלא מין אחד), אף על גב דבבבא פרי עץ הדר ברישא כתיב.

ועוד דהא מברכים אלולב הואיל ובמינו גבוה מכולן כדאימא בגמרא (דף ל"ז ע"ב), והלכך נמי אקדים פירושיה, ומדאחיל בלולב הדר מפרש לה להדס וערבה כסדרן המפורשים אחריו בכתוב (ולא חזר לפרש אתרוג דכתיב ברישא דקרא). א"כ משום דהדס וערבה אגידי עמיה (וכחדא חשיבו) הקדים לפרשם מיד אחר דיני הלולב, אע"פ דבבבא אתרוג כתיב ברישא:

הוצים אתם לטעום תוספות טעם ביד"ט?

הבעל"ט

משניות
תוס' יו"ט
המבואר

על מסכת

יומא • סוכה • ביצה

ראש השנה • תענית
מגילה • מועד קטן • חגיגה

ציורים להסברת מולד הלבנה וחידושה למס' ר"ה
קיצור כללי טומאה וטהרה והמסתעף למסכת חגיגה

מדור
מיוחד

סיפורים נפלאים ישועות ונחמות בזכות הזהירות מלשוחה בשעת התפילה כתקנת רבינו התוס' יו"ט

ישועה כפולה בזכות קבלה איתנה

לשם בנה בן העשר, הנקרא 'לוי יצחק בן באשא רחל'. השמות באמצע זהים ממש!

וכאן נפתח מעיין דמעותיה, בהיזכרה בבנה בן העשר, בעל השם הדומה כל כך. הן לוי יצחק שלה מתמודד מילדות עם קושי בדיבור, הוא מגמגם באופן קשה. היא מרבה להתפלל עליו, ונחרדת בראותה את ההשלכות הקשות של הגמגום על תפקודו. הקושי שלו בדיבור פגע בביטחונו העצמי, בכישוריו האישיים, בקשרי החברה שלו. הוא חי כילד דחוי ובודד. הוריו מעתירים תפילות למענו, ודבר לא הושיע...
עתה, מול ספר התהילים הפתוח ולנוכח השמות הדומים, שבה ונזכרה בעוצמה בקושי של בנה, בכאב הלב הנלווה לגמגום הכבד. מעומק ליבה פרצה זעקה: 'ריבונו של עולם, הן קיבלתי על עצמי להימנע מדיבורים מיותרים בבית הכנסת, ובשל כך אני נמצאת עכשיו בבית ולא בשמחה משפחתית. אנא, בזכות ההתחזקות בשמירת הדיבור, בידך לרפא גם את 'יצחק בן באשא' המקורי שלשמו קיבלתי את הקבלה הטובה, וגם את בני יקירי 'לוי יצחק בן באשא רחל' מגמגומו הכבד!'

בינתיים חלף הזמן, והיא ניערה מהרהוריה. היא מיהרה לבית הכנסת, השתתפה בשמחה הנרגשת עם בנות משפחתה, ומי ששאלה אודות איחורה - היא השיבה בפשטות כי קיבלה על עצמה קבלה טובה לשתוק בבית הכנסת בשעת התפילה, וידעה כי תקשה לעמוד בכך, ולפיכך הגיעה רק לאחר התפילה. תשובתה התקבלה בהערכה רבה, והיא 'נשאבה' עם כולן לקידוש המרגש והמשמח, לאווירת העליצות השוררת...

עד כאן הסיפור שהתרחש בשבת קודש, ומכאן למפנה הדרמטי שחל מיד אחר כך: ביום ראשון שב הבן לוי יצחק מהתלמוד תורה, ונראה היה כי יש שיפור ביכולת הדיבור שלו, הוא נתקע הרבה פחות. ביום שני הסיפור התעצם וניכר עוד יותר, וביום רביעי התגלה הנס במלוא הדרו: לוי יצחק דיבר בשטף! הוא לא נתקע אפילו פעם אחת! לא ייאמן כי יסופר: הילד שגמגם קשות עד השבת האחרונה - הפך למדבר כרגיל תוך ארבעה ימים!

האב הנרגש לנוכח הנס מיהר להתקשר אל הרב קלצקין, וסיפר לו אודות הנס שהתחולל בזכות הקבלה הטובה. הואיל וקשה כל כך להאמין, ר' ישראל מאיר ביקש מבנו לומר פרק תהלים שלם ברצף באוזני הרב קלצקין, לרפואת בנו האברך 'יצחק בן באשא' כמובן. הילד אמר את פרק התהילים כזקן ורגיל, ולא נתקע אפילו פעם אחת! בהתרגשות רבה, הרב קלצקין השיב כי גם בצורתו שלו התחולל נס מפעים: בנו האברך 'יצחק בן באשא' יצא מכלל סכנה. אמנם הוא עדיין זקוק לרחמי שמים, אבל יש שיפור ניכר במצבו! אכן כן, ר' ישראל מאיר ורעייתו שקיבלו על עצמם את הקבלה הטובה להימנע מדיבור בתפילה - חוללו מהפך ביכולת הדיבור של בנם, והשפיעו גם על בריאות האברך שלרפואתו קיבלו על עצמם את הקבלה הטובה הזו!

את הסיפור מספר הרב קלצקין בעצמו, והמסר שבו מטלטל: ראו נא ראו, את כוחה של קבלה טובה לקרוע גזר דין, לשנות מצבים, להפוך צרות קשות לישועות נכספו ברגע אחד! הדבר קורה בזכות כוחה של קבלה טובה, שהיא נשק עוצמתי החוצב בשערי שמים ומחולל ניסים ונפלאות!

אחים יקרים, עתה, בערב ראש השנה, הבה נפעיל כולנו את הנשק הזה, נקבל על עצמנו קבלה טובה. בהימנעות בדיבור בשעת התפילה, בהתחזקות בקביעת עתים לתורה, במידות טובות, בריבוי חסד או בשמירת הפה, העיניים והאוזניים. הבה נקבל על עצמנו קבלה טובה אחת - עמה נגיע ליום הדין ונתייצב לפני שופט כל הארץ לבקש כי בזכותה נזכה לשנה טובה ומאושרת, והוא ימלא את משאלות ליבנו לטובה!

(גליון פניני פרשת השבוע)

ר' ישראל מאיר נמנה עם מאזיני הקבע לשיעורי מגיד המישרים רבי דוד קלצקין שליט"א. מדי שבוע הוא מאזין לשיעור ומתחזק באמונה ובביטחון, כשהוא משתף את רעייתו במסרים העולים מהשיעורים, ואף היא מאזינה לעתים לשיעור הטלפוני. כך גם בשיעור שנמסר בראשית חודש תמוז תשפ"ד, כאשר ר' ישראל מאיר האזין מרותק, ואף רעייתו אחריו. באותו שיעור עמד הרב קלצקין על המכשול המצוי כל כך, והוא דיבור בשעת התפילה וקריאת התורה. לא רק שמדובר באיסור גמור, אלא שהדיבור בשעת התפילה וקריאת התורה מעורר קטרוגים חמורים בשמי מעל, רחמנא ליצן. הרב קלצקין עמד על חומרת הדברים, ואף הביא דוגמא למכשול נפוץ בעניין זה: כאשר נערכת 'שבת עליה לתורה' לחתן פלוני, מגיעים אורחים רבים לשמוח בשמחה, וכמובן, מגיעות גם נשים לעזרת הנשים. השמחה גדולה, אולם יחד איתה - בעזרת הנשים, לצד זריקת הסוכריות המשמחת, הפטפוטים עובדים במרץ. בעזרת הגברים מגיעים אורחים מבחוץ, ולא כולם קשובים. וכך במהלך קריאת התורה ולאחריה בתפילת מוסף, רבים מאוד, רבים מדי, מדברים ומלהגים בשעת התפילה.

זהו איסור גמור ומסוכן למדי! הרב קלצקין הפציר בשומעיו לקבל על עצמם להימנע מכך, בהוסיפו כי בנו יקירו, האברך 'יצחק בן באשא', נפצע בתאונת דרכים, והוא מבקש ממאזיניו לקבל על עצמם קבלה טובה בעניין זה לרפואתו.

את השיעור שמע ר' ישראל מאיר בעצמו, ולאחר מכן שמעה אותו רעייתו. מאוחר יותר, כשדיברו אודות השיעור, אמר ר' ישראל מאיר כי אף שהוא מקפיד שלא לדבר בשעת התפילה, הרי שבשעת קריאת התורה לעתים הוא נכשל בשיחה בין העליות. כעת, לאחר ששמע את השיעור - קיבל על עצמו להתחזק בכך. הוא לא יפצה את הפה בשעת התפילה מתחילתה ועד סופה, ויהי מה! גם רעייתו קיבלה על עצמה את אותה קבלה בדיוק, והדבר נגע לה למעשה ממש: באותה שבת נערכה שמחה משפחתית. מטבע הדברים היא היתה אמורה להשתתף מאמצע התפילה ועד סופה, אולם היטב ידעה שבבואה לבית הכנסת תתקשה לעמוד בקבלה הטובה הזו, ולכן ביקשה לברר מתי מסתיימת התפילה.

בהחלטה נחושה קיבלה על עצמה כי גם אם הדבר ייראה מוזר - היא תתעקש ולא תבוא לבית הכנסת לפני שהתפילה מסתיימת. קבלה היא קבלה! בבוקר השבת השכימה קום והתפללה בבית. מחשבותיה והרהוריה נשאו אותה אל עזרת הנשים, שם כל המשפחה מתכנסת וחוגגת את השמחה. אבל היא נשארת בבית, ויהי מה. היא לא תבוא למקום שבו היא יכולה להיכשל בשיחה בשעת התפילה, הן קיבלה על עצמה!

הדקות נקפו, שעת סיום התפילה טרם הגיעה. היא המתינה בבית, לא מוכנה לצאת ולסכן את הקבלה הטובה שלה... את הזמן הפנוי החליטה לנצל ולומר תהלים לרפואת אותו אברך שעבורו קיבלה על עצמה את הקבלה הטובה, הוא האברך 'יצחק בן באשא'. היא פתחה את ספר התהילים, אמרה את שמו, ופתאום היא חשה שהשם הזה מוכר לה. כן! שם זה דומה כל כך

לעל"ג נמוה"ר גבריאל ב"ר פנחס ע"ה מאנדעל - נפט' ז"ך אלול

בתנדב ע"י בנו ידידנו מו"ה ארי' הי"ו

בזכות הפצת תורת רבינו יזכה ביחד עם כל משפחתו הכבודה להתברך בכוח"ט שנה טובה ומתוקה וכט"ס